

Samenvatting

Het College van B&W is akkoord met de definitieve beleidsuitgangspunten voor de begraafplaats Tongerseweg als basis voor het op te stellen bedrijfsplan. De gemeente maakt in 2016 een nieuw bedrijfsplan voor de verdere exploitatie van de begraafplaats Tongerseweg. Op basis van een in 2015 uitgevoerde bedrijfsscan is duidelijk dat een volledig kostendekkende exploitatie niet realiseerbaar is. Doel is om vanuit de inhoud in te zetten op een toekomstbestendige begraafplaats, waar de kostenoverwegingen uiteraard onderdeel van zijn. Hiertoe zijn nieuwe uitgangspunten geformuleerd. Deze zijn tijdens een stadsronde op 5 april 2016 besproken met raadsleden en uitvaartondernemers. De fracties onderschrijven de door het college voorgestelde uitgangspunten t.a.v. begraafplaats Tongerseweg maar leggen ook relatie met het initiatief van Monuta "La Grande Suisse". Beide nota's heeft het college in relatie tot elkaar beoordeeld.

Beslispunten

1. Akkoord gaan met de definitieve beleidsuitgangspunten voor de begraafplaats Tongerseweg als basis voor het op te stellen bedrijfsplan.
2. Voor beleidsuitgangspunten 3, 4 en 8 een vooraankondiging doen op TenderNed om de belangstelling vanuit de markt te polsen.
3. De kosten van het omvormings- en beheerplan om de begraafplaats op niveau te houden, (als voorlopige PM post) mee te nemen in de Kaderbrief.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 24 mei 2016:

Conform.

1. Aanleiding

Op 1 maart 2016 zijn de concept-beleidsuitgangspunten voor de begraafplaats Tongerseweg door het college vastgesteld. Aansluitend waren deze uitgangspunten onderwerp van een openbare consultatie tijdens een stadsronde op 5 april 2016. Van de uitgenodigde uitvaartondernemers (DELA, Yarden, Monuta, Sassen Dielemans, Walpot) waren Sassen Dielemans en Walpot aanwezig. Beide ondernemers namen deel aan de dialoog. Conclusie van de stadsronde is dat de fracties de door het college voorgestelde uitgangspunten onderschrijven maar ook een relatie leggen met het initiatief van Monuta "La Grande Suisse". De fracties gaven het college mee dat de uitgangspunten voor de begraafplaats en het initiatief Grande Suisse in relatie tot elkaar beoordeeld moeten worden.

2. Context

Hillgate Investments en Monuta hebben op 6 oktober 2015 een principe verzoek ingediend (schetsplan) om in het landgoed/ rijksmonument Grande Suisse een modern crematorium te kunnen vestigen. Het initiatief strookt met de door de gemeenteraad vastgestelde "integrale gebiedsvisie Buitengoed Geul & Maas" van eind 2014. Belangrijke meerwaarde voor de stad hierbij is, dat een nu niet in gebruik zijnd landgoed c.q. leegstaand rijksmonument een nieuwe functie krijgt. In een separate collegenota - die gelijktijdig met deze nota wordt behandeld – wordt voorgesteld om in beginsel en onder voorwaarden in te stemmen met het ingediende plan.

Uit de oriënterende gesprekken die met de uitvaartondernemers zijn gevoerd over de begraafplaats Tongerseweg lijkt er interesse te bestaan vanuit de markt om op de begraafplaats (mee) te investeren. In een tijdens de stadsronde door Sassen Dielemans gepresenteerd visiedocument bepleit deze ondernemer diverse mogelijke varianten toe te willen voegen, waaronder ook een crematiefaciliteit. Volgens Sassen Dielemans zou de exploitatie hiermee met € 1,2 mln per jaar kunnen groeien.

In 2010 besloot de Raad om op de begraafplaats geen crematorium te realiseren. Het gebrek aan draagvlak bij de omwonenden was toen het belangrijkste argument. Een crematiefaciliteit op de Tongerseweg was daarom niet in de concept-beleidsuitgangspunten voor de begraafplaats opgenomen. Bij de eerdere planontwikkeling in 2010 was Sassen Dielemans actief betrokken. N.a.v. het raadsbesluit om het toenmalige plan voor de begraafplaats incl. crematorium niet door te zetten spande Sassen Dielemans een juridische procedure aan tegen de gemeente. De ondernemer werd

door de rechtbank in het ongelijk gesteld maar ging hiertegen in hoger beroep. Deze procedure loopt nog.

3. Gewenste situatie

De verwachting is dat met het plan voor La Grande Suisse voor het eerst een crematorium in de gemeente Maastricht zal worden gerealiseerd. Op de begraafplaats Tongerseweg wordt - gezien de eerdere besluitvorming door de gemeenteraad en het gebrek aan draagvlak onder omwonenden - geadviseerd om niet eveneens een crematiefaciliteit te realiseren. Voorkomen moet echter worden, dat behalve de verminderde inkomsten uit begrafenissen nu ook de asbijzettingen daar verder zullen teruglopen, waardoor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaats verder onder druk zal komen te staan. Daarom is het van belang om gelijktijdig ook de markt te interesseren om op de Tongerseweg te investeren in een verruiming van het productenaanbod en bijvoorbeeld een gebouw om meer uitvaarten te organiseren. De gemeentelijke investering van ruim 6 ton in de kwaliteit van de fysieke omgeving van de Tongersehof ondersteunt dit voornemen.

Het nieuwe bedrijfsplan voor de exploitatie van de begraafplaats Tongerseweg wordt opgesteld op basis van de volgende beleidsuitgangspunten.

1. Ontwikkeling tot multifunctioneel rouwpark c.q. gedenkpark.

Vanuit de (wettelijk verplichte) taak die een gemeentelijke begraafplaats heeft en gezien vanuit het belang voor de inwoner/burger van Maastricht, biedt de begraafplaats aan de Tongerseweg een passend perspectief voor de doorontwikkeling van een multifunctioneel rouwpark in een (cultuurhistorisch) gedenkpark. Het monumentale karakter van de begraafplaats is zeer geschikt om een diversiteit aan begraaffuncties te integreren, waarmee respectvol, waardig en stijlvol afscheid kan worden genomen van nabestaanden, met bijzondere aandacht voor de individuele rouwverwerking. Naast het traditionele begraven, cremeren en herdenken zijn ook functies als bezinning, natuur en cultuurhistorie van belang. Hiermee wordt de begraafplaats toekomstbestendig en krijgt ze een meerwaarde vanuit de cultuurbeleving. Naast een algehele extensivering en verlaging van de dichtheid van graven, gaat het vooral om het toevoegen van een uitvaartgebouw met rustelementen en om een vergroting van de diversiteit in het productenaanbod. Naar verwachting leidt een centraal gelegen afscheidsgedebouw, waar de

ceremonie van afscheid nemen naar persoonlijke wensen ingevuld kan worden tot meer bezoekers, wat de exploitatie op den duur positief zal beïnvloeden.

Het streven is erop gericht om de gemeentelijke begraafplaats met crematoria (initiatieven) te verbinden in (de directe omgeving) van Maastricht. Hierbij worden uiteraard de geldende aanbestedingsregels in acht genomen.

2. Organisch verkleinen begraafplaats (geen herbegravingen).

Hierbij gaat het om (op de lange termijn) afstoten van delen van de begraafplaats, waar lege grafvelden zijn. In enkele (met name aan de noordrand van de begraafplaats gelegen) velden worden geen graven meer uitgegeven. Wel vinden daar soms nog bijzettingen plaats in al uitgegeven graven. Uitgangspunt is dat bij de organische verkleining geen verplichte verplaatsingen plaatsvinden. Dit vanwege het geringe draagvlak onder nabestaanden en de hoge kosten (€ 1.250,- per herbegraving). Zodra een veld op deze manier volledig vrij van graven is, zal het op grond van de Wet op de Lijkbezorging formeel gesloten worden verklaard. Na sluiting kunnen deze delen van de begraafplaats een extensievere (natuurlijke) inrichting krijgen, waardoor de kosten van beheer en onderhoud op de lange termijn, (10 - 20 jaar) omlaag kunnen.

3. Toevoegen van uitvaartgebouw met horecagelegenheid.

Het voor een marktconforme prijs laten realiseren en exploiteren van een uitvaartvoorziening (opbaarruimte en aula), waar na de plechtigheid ook een koffietafel kan worden gebruikt, verrijkt de begraafplaats en verbetert de toekomstbestendigheid. Randvoorwaarde is dat dit gebeurt binnen de contouren van de begraafplaats. Opvallend is dat Maastricht/ Tongerseweg (als enige van de zes begraafplaatsen in andere steden waarmee ze is vergeleken) geen uitvaartgebouw heeft op de begraafplaats. Via een vooraankondiging op TenderNed zal de markt worden benaderd om dit - op een voor de gemeente verantwoorde en voordelige wijze - te realiseren. De inzet is hierbij een budgettair neutrale exploitatie te genereren.

4. Verhoging en uitbreiding van het productenaanbod waar behoefte aan is.

Naast intensivering van bestaande as bestemmingen (urnenbijzetting in graf, urn in urnengraf, as verstrooiing op de begraafplaats) gaat het hier om toevoegingen van nieuwe as bestemmingen (urn in urnennis, waterurn). Ook bovengronds begraven (in modules van 6 tot 9 graven),

natuurlijk begraven en meer (goedkopere) algemene graven zijn kansrijk. De markt zal worden benaderd om te investeren in deze verruiming van het productenaanbod, een uitvaartgebouw en mogelijk (een deel van) de bedrijfsvoering. Het streven is er op gericht om exploitatietechnisch gezien een koppeling te leggen met crematoria (initiatieven) in (de directe omgeving van) Maastricht. Verder is het noodzakelijk om op korte termijn het islamitisch gedeelte van de begraafplaats (dat nu vol is) uit te breiden en de kwaliteit van het kindergedeelte te verbeteren. Uitgangspunt is dat nieuwe investeringen op termijn moeten kunnen worden terugverdiend.

4. Behoud kwaliteit. De begraafplaats Tongerseweg is een oude begraafplaats (> 200 jaar) met bijzondere karakteristieken. Bepaalde onderdelen zoals de paden en delen van het aanwezige groen zijn aan vervanging toe. Om de ruimtelijke kwaliteit voor de toekomst te behouden is niets doen geen optie; het is van belang om te investeren in de vervanging van oa. hagen en (monumentale) bomen. Hiertoe zal als onderdeel van het bedrijfsplan een omvormings- en beheersplan worden opgesteld. Daarbij zal tevens gekeken worden naar extensivering van de inrichting en het onderhoud (b.v. omvorming naar ruig gras met bomen). Een globale raming komt uit op een onrendabele investering van € 615.000,- inclusief btw voor het herstel van paden (€ 300.000,-), herstel en vervanging hagen en afrasteringen (€ 135.000,-), herstel en vervanging bomenstructuur (€ 120.000,-) en aanbrengen bewegwijzering, cq. digitale informatievoorziening (€ 60.000,-). De definitieve raming inclusief het financieel dekkingsplan maakt onderdeel uit van het omvormings- en beheerplan als onderdeel van het bedrijfsplan.
5. Groenbeheer. In de beleidsnota van maart 2003 inzake het integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) was ook het product “begraafplaats” meegenomen, om reden dat met name de kostenontwikkeling gemonitord moest worden. In de raadsnota van juni 2009 “Herijking beleid IBOR 2010-2013” werd het onderhoud van de begraafplaats niet meer meegenomen. Dit was een bewust besluit, want de toegankelijkheid en de gebruiksmogelijkheden van de begraafplaats zijn niet gelijk aan die van het openbaar groen. Bovendien vereist de functie van het groen vanuit de eigenstandige exploitatie van de begraafplaats, een meer gedifferentieerd onderhoud, dan in de rest van de stad, waar een sober regiem wordt gehanteerd, (CROW-C).
6. Tarieven niet verhogen. In de periode 2008-2012 is een tariefverhoging doorgevoerd van 10% per jaar + inflatiecorrectie. Dat heeft een negatief effect gehad op het aantal lijkbezorgingen. Doordat het tarief vanaf 2012 ongewijzigd is gebleven, liggen ze nu in lijn met de tarieven van

vergelijkbare begraafplaatsen in andere steden. Ten opzichte van andere begraafplaatsen in Maastricht is begraven op de begraafplaats Tongerseweg evenwel nog steeds duurder. Om de matige marktpositie/ concurrentiepositie niet verder te ondergraven blijft het uitgangspunt om de tarieven (inclusiefafgezien van inflatiecorrectie) de komende jaren niet te verhogen.

7. Exploitatiekosten reduceren. Na uitvoering van de eerder genomen maatregelen, om de exploitatiekosten te reduceren, bestaat nog ongeveer de helft hiervan uit apparaatskosten. Teneinde een verdere reductie in de exploitatiekosten te bereiken wordt ruimte geboden aan ideeën en verkenningen om bestaande taken extern te verzelfstandigen. Ook hiervoor zal de markt worden gepolst door het als optie mee te nemen in de vooraankondiging op TenderNed.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Afhankelijk van de reactie van de markt kan het opstellen van het bedrijfsplan mogelijk gevolgen hebben voor personeel en organisatie. Indien dat tzt aan de orde is, zal dat bij de behandeling van het bedrijfsplan aan uw college worden voorgelegd.

7. Informatiemanagement en automatisering

In het I&Aplan 2016 is de realisatie van informatiezuilen begraafplaatsen opgenomen. Deze zullen eerst ter uitvoering worden gebracht nadat uw college een besluit heeft genomen over het omvormings- en beheersplan (zie beleidsuitgangspunt 5).

8. Financiën

Exploitatie

Onderstaand zijn de financiële resultaten weergegeven voor de periode 2010 tot en met 2015.

Resultaat 2010	Resultaat 2011	Resultaat 2012	Resultaat 2013	Resultaat 2014	Resultaat 2015
€ 307.482 N	€ 226.011 N	€ 52.139 V	€ 30.812 V	€ 140.000 N	€ 98.000. N

Investerings

Als onderdeel van het bedrijfsplan wordt in 2016 een omvormings- en beheersplan opgesteld om de kwaliteit van de huidige begraafplaats op niveau te houden (conform beleidsuitgangspunt 5: behoud kwaliteit). Een globale raming komt uit op een onrendabele investering van € 615.000,- inclusief btw voor het herstel van paden (€ 300.000,-), herstel en vervanging hagen en afrasteringen (€ 135.000,-), herstel en vervanging bomenstructuur (€ 120.000,-) en aanbrengen bewegwijzering, cq. digitale informatievoorziening (€ 60.000,-). De BTW is niet compensabel of verrekenbaar. Het omvormings- en beheersplan zullen samen met de definitieve kostenraming en een financieel dekkingsplan ter besluitvorming aan u worden voorgelegd. Voorgesteld wordt om de onrendabele investering van het omvormings- en beheersplan om de begraafplaats op niveau te houden, voorlopig als PM post op te nemen in de Kaderbrief.

Indien de investeringen voor het op peil houden van de kwaliteit onverhoopt achterwege blijven, leidt dat op den duur tot nog hogere kosten voor het wegwerken van achterstallig onderhoud c.q. kapitaalvernietiging. De paden en groenvoorzieningen die destijds zijn aangelegd om de belevingswaarde op de begraafplaats te vergroten, dragen daar dan niet meer aan bij, omdat een verrommeld en beschadigd beeld zal ontstaan dat afbreuk doet aan het beoogde doel. Tevens zal niet (meer) kunnen worden voldaan aan de zorgplicht om bomen vitaal en gezond te houden, wat tot gevaarlijke situaties en mogelijk schade aan de monumentale graven kan leiden.

Alle andere voorstellen dan genoemd omvormingsplan (inclusief de kosten van een eventueel uitvaartgebouw) zijn rendabele investeringen en zullen door de gemeente en/of een ondernemer terugverdiend moeten worden.

9. Aanbestedingen

Om op korte termijn te polsen of de markt belangstelling heeft om te investeren in een uitvaartgebouw met horecagelegenheid (uitgangspunt 3), verhoging en/of uitbreiding van het productenaanbod (uitgangspunt 4) en/of uitvoering van exploitatietaken (uitgangspunt 8) wordt geadviseerd om een vooraankondiging worden te plaatsen op TenderNed. Bij enkele reacties kan daarna worden gekozen voor een meervoudig onderhandse aanbesteding. Blijven reacties onverhoopt uit dan is de gemeente in principe vrij om 1 op 1 te onderhandelen.

10. Participatie tot heden

Om een beeld te krijgen van de meningen van uitvaartondernemers en, indirect, nabestaanden zijn als onderdeel van de bedrijfsvoeringsscan interviews afgenomen bij uitvaartondernemingen die verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de lijkbezorgingen op de begraafplaats. Daarna is oriënterend en en vrijblijvend met uitvaartondernemingen gesproken om na te gaan in hoeverre er belangstelling bestaat om een uitvaartgebouw op marktconforme wijze te doen realiseren en exploiteren. Deze uitvaartondernemingen (DELA, Yarden, Monuta, Sassen Dielemans, Walpot) zijn uitgenodigd voor de openbare stadsronde op 5 april 2016. Daarvan waren Sassen Dielemans en Walpot daadwerkelijk aanwezig om deel te nemen aan de dialoog.

11. Voorstel

1. Akkoord gaan met de definitieve beleidsuitgangspunten voor de begraafplaats Tongerseweg als basis voor het op te stellen bedrijfsplan.
2. Voor beleidsuitgangspunten 3, 4 en 8 een vooraankondiging doen op TenderNed om de belangstelling in de markt te polsen.
5. De kosten van het omvormings- en beheerplan om de begraafplaats op niveau te houden, (als voorlopige PM post) mee te nemen in de Kaderbrief.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Op basis van de definitieve beleidsuitgangspunten wordt in 2016:

- Een vooraankondiging geplaatst op TenderNed om de belangstelling in markt voor uitgangspunten 3, 4 en/of 8 te polsen.
- Bij gebleken belangstelling van enkele partijen ter realisering een meervoudig onderhandse aanbesteding georganiseerd.
- Een bedrijfsplan opgesteld, inclusief een omvormings- en beheersplan met definitieve kostenraming en dekkingsvoorstel.

Na aanbesteding kunnen beleidsuitgangspunten 3, 4 en/of 8 vanaf 2017 door de markt worden gerealiseerd.

Na vaststelling van het bedrijfsplan (incl. omvormings- en beheersplan) kunnen de verbetermaatregelen vanaf 2017 worden uitgevoerd. Tevens zal het bedrijfsplan vanaf 2017 (rekening houdend met de successievelijk uit te voeren verbetermaatregelen) jaarlijks worden geactualiseerd.